

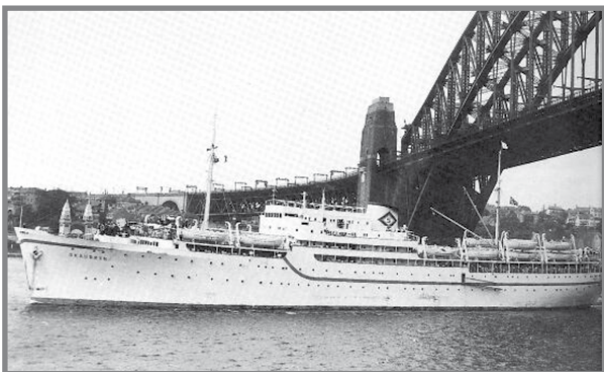
L-Inċident tal-Vapur Skaubryn - 1958

David Bartolo

B(Hons) European Studies (Melit)

Din is-sena ħa nitkellmu fuq inċident partikolari li laqat lil diversi Maltin fosthom anki Melleħin (wieħed minnhom kien iz-ziju tiegħi Toni Bartolo ħu missieri Ġużepp Bartolo) li ġara 58 sena ilu precizament fl-1958.

Inċidenti diversi u ta' kull għamla u li ġieli jkunu wkoll traġiċi, isehħu sfortunatament kważi kull ġurnata u dawn jieħdu prominenza f'kull tip ta' *media* li teżisti. Dan l-inċident li ħa nittrattaw fuqu, kien dak tal-vapur Skaubryn li jsehħ fil-lejl ta' bejn il-31 ta' Marzu u l-1 ta' April 1958 fl-Oċean Indjan. Inċidenti ta' vapuri, il-biċċa l-kbira tan-nies isemmu dak tal-għarqa tat-Titanic li ssehħ fil-15 ta' April 1912 fl-Oċean Atlantiku u anki dak riċenti tal-Costa Concordia li ssehħ fit-13 ta' Jannar 2012 fl-Italja, imma l-għarqa tas-Skaubryn kważi ntesiet għal kollox u għalhekk tajjeb li nagħtu u nfakkr u l-ġrajja tiegħu.

L-iSkaubryn dieħel ġewwa l-port ta' Sydney f'wieħed mid-diversi vjaġġi li għamel

L-iSkaubryn kien vapur li jgħorr l-emigranti Maltin lejn l-Awstralja u l-għarqa tiegħu kienet l-unika disgrazzja li qatt sehħet fl-istorja tal-immigrazzjoni Maltija bejn l-1946 u l-1974 li f'dan il-perjodu kien hemm moviment ta' kważi 140,000 ruħ minn Malta li telqu lejn artijiet oħra biex jibdeu ħajja ġdida hemmhekk.

Qabel nitkellmu fuq x'għara eżatt, tajjeb li nagħtu sommarju tal-istampa Maltija ta' dak iż-żmien.

Wara t-Tieni Gwerra Dinjija, Malta kienet għaddejja minn taqlib politiku, ekonomiku, kulturali u anki soċjali. Il-Gvern Inġliż ma tantx ta trattament tajjeb lil dawn il-gzejjer u lil nieshom avolja kienu taw servizz mill-aqwa u b'lealtà kbira f'din l-gwerra.

L-ekonomija ta' dawk iż-żminijiet kienet ħafna minnha bbażata fuq il-politika ta' bażi tad-difiża Inġliża li wara l-gwerra bdiet tmajna, u dan ġab tnaqqis ta' xogħol. Fl-1958, meta ġara l-inċident tal-iSkaubryn, il-biċċa kbira tal-impjeggi tal-Maltin kienu mas-servizzi tal-militar Inġliż. Fl-1958 Malta kellha popolazzjoni ta' 323,667 ruħ. Minn 88,710 ruħ li kellhom xogħol, 22,480 minn dawn kienu jaħdmu mas-servizzi Inġliżi li kien 25.3 % tat-total tal-impjeggi u mill-inqas 19.2% tal-ħaddiema l-oħra kellhom impjeg li kien jiddependi bil-kbir mill-forzi Inġliżi. Ix-xogħol kien skars u anki l-ħlas u l-ġimġha tax-xogħol kienet twila. F'dawk iż-żminijiet ma kienx hemm ġimġha ta' 40 siegħa għal kulħadd imma kien hemm differenzi bejn il-ħaddiema tal-gvern u dawk li jaħdmu mal-privat u kif ukoll differenzi bejn il-ħaddiema klerikali u dawk industrijali. Eżempju kien fejn il-ħaddiema klerikali mal-gvern kienu jaħdmu 42 siegħa u nofs u dawk industrijali kienu jaħdmu 47 siegħa u kwart maqsuma fuq sitt jiem.

Dawn il-fatturi flimkien ma' oħrajn kienu jagħtu lok biex ħafna nies jagħzlu biex jemigraw lejn pajjiżi oħra bħall-Awstralja. Għal perjodi twal ħafna, diversi Maltin telqu mill-pajjiż biex isibu għajxien u futur aħjar. L-emigrazzjoni kienet qiesha r-rimedju naturali għan-nuqqas ta' xogħol u l-qgħad f'Malta. Fl-1957, emigraw 3,285 persuna minn Malta u fl-1958, telqu 3,152 lejn pajjiżi oħra li minnhom 1,643 marru lejn l-Awstralja.

Minħabba l-fenomeni tal-emigrazzjoni, fi ħdan l-awtoritajiet Maltin, għal diversi snin kien jeżisti l-Ministeru tal-Emigrazzjoni u l-gvern kien jagħti skema ta' għajjnuna għal min ma kellux mezzi finanzjarji biex jemigra.

Sintendi, il-Mellieħa għal perjodi shaħ,

speċjalment fis-snin ħamsin u sittin tas-seklu għoxrin, għaddiet ukoll minn din l-esperjenza fejn ħafna minn niesha telqu biex ifittxu ħajja aħjar f'pajjiżi oħra. Statistika miċ-ċensimenti li saru fl-aħħar tas-snin erbgħin, ħamsin u sittin tas-seklu għoxrin juru li l-popolazzjoni tal-Mellieħa naqset. Fl-1948 fil-Mellieħa kien hawn joqogħdu 4,549 persuna, fl-1957 kien hawn 4,299 persuna waqt li fl-1967 kien hawn 4,279.

Waqt li tajna ħarsa ħafifa lejn il-qagħda ta' Malta fl-1958, issa naraw x'għara fl-inċident tal-vapur Skaubryn. Dan il-vapur, li kien Norveġiż, inbena fl-1951 u bejn l-1952 u l-1958 kien diġà għamel sitt vjaġġi bejn Malta u l-Awstralja u kellu bħala kaptan lil Alf Haakon Feste. Fil-vjaġġ tal-inċident, kien hemm madwar 1,082 emigrant, fosthom 169 Malti, mill-persuni kollha abbord kien hemm 200 tifel u tifla fosthom 40 tarbija u 208 membri tal-ekwipaġġ. Il-vapur kien salpa mill-port ta' Bremen, il-Ġermanja gimgħa qabel wasal Malta.

Il-vapur ħalla Malta fit-22 ta' Marzu 1958 li kien is-Sibt u wara ftit jiem daħal fl-Oċean Indjan. Fil-lejl tat-Tnejn il-31 ta' Marzu 1958, żviluppa xi ħruq fil-magni tal-vapur li kien ilhom jaħdmu biss sitt snin u n-nar beda jinfirex. Il-Kaptan ordna biex kulhadd jabbanduna l-vapur u tniżzlu d-dgħajjes tas-salvataġġ fejn salva kulhadd minbarra persuna ta' nazzjonalità Ġermaniza li mietet b'attakk tal-qalb.

L-iSkaubryn qed jaqbad

Fortunament fil-qrib kien hemm għaddej il-vapur tal-merkanzija City of Sydney u sar kuntatt mill-SS Skaubryn. Dan mar fejn kien qed jegħreq u gabar il-passiġġieri kollha fuqu. Is-City of Sydney, peress li kien vapur tal-merkanzija, kulma kellu kien akkomodazzjoni għal 30 passiġġier biss. Il-Kaptan ta' dan il-vapur beda jibgħat messaġġi lil vapuri li kienu għaddejjin fil-qrib u fortunament kien għaddej il-vapur lussuz tal-passiġġieri Taljan ir-Roma taħt il-Kaptan Nimira li kien sejjer l-Italja mill-Awstralja li wiegeb għas-sejha tal-ghajnuna u gabar il-passiġġieri kollha tal-iSkaubryn.

Xi Maltin fosthom Melleħin li salvaw minn fuq l-iSkaubryn

Il-vapur Roma ħa l-passiġġieri Aden (illum il-Jemen) fejn niżlu hemm fl-4 ta' April 1958 li kienet l-Gimgħa l-Kbira. Dawn damu hemm tlett ijiem u ġew trattati sew mill-awtoritajiet lokali. Dawn ġew mogħtija anki xi flus u ġew infurmati l-qraba tal-passiġġieri kemm f'Malta kif ukoll fl-Awstralja. Ta' min jgħid li dawn kienu tilfu kulma kellhom u fosthom kien hemm mara Maltija li kienet sejra tiżzewweġ l-Awstralja u tilfet il-lisba tat-tiegħ fl-istess inċident.

Grupp ta' Maltin li ħelsuha minn fuq l-iSkaubryn f'Aden (illum il-Jemen)

Wara dawn il-jiem, il-passiġġieri ġew meħuda lejn l-Awstralja fuq vapur Inġliż l-SS Orsova fejn tniżzlu fi Freemantle, South Australia u ġew milqugħa mill-Kummissarju Malti u l-awtoritajiet lokali. Il-Kummissarju baqa' mal-passiġġieri Maltin sakemm waslu Melbourne, Victoria fis-17 ta' April 1958. Il-Maltin ta' aktar minn 20 sena ġew mogħtija 50 dollaru Awstraljan mill-istess Kummissarju f'isem il-gvern Malti u dawk li kienu fl-età ta' bejn 14-20 ġew mogħtija 25 dollaru Awstraljan u t-fal ta' taħt l-14-il sena ġew mogħtija 10 dollaru Awstraljani. Minbarra din l-ghajnuna, il-Gvern Awstraljan ta 20,000 dollaru Awstraljan bħala kumpens u diversi għaqdiet filantropiċi bħall-Għaqda tas-Salib Aħmar Awstraljana u s-Socjetà ta' San Vincenz de Paule taw flus u ħwejjeg.

Rapport tat-traġedja f'gazzetta Awstraljana

Ta' min jgħid li wara din it-traġedja l-Kaptan Feste kien għamel rapport fejn elenka li l-kawża tal-ħruq kien nuqqas ta' ftehim bejn żewġ membri tal-ekwipaġġ, meta xi żejt fil-kamra tal-magni ħareg b'saħħa kbira fuq il-pajpiet tal-exhaust sħun.

Din it-traġedja li s-saga tagħha damet sejra tmintax-il gurnata b'ħafna taqtiġ il-qalb, spiċċat b'wicċ il-gid, hija tifkira kerha fl-istorja tal-emigrazzjoni Maltija. Żgur u mhux forsi, apparti x-xokk li garrbu l-passiġġieri, kien ukoll xokk għal qrabathom kemm f'Malta, fl-Awstralja kif ukoll f'pajjiżi oħra li kellhom nishom fuq l-iSkaubryn. Wieħed irid jiftakar li f'dawk iż-żminijiet, il-komunikazzjoni kienet primittiva għall-aħħar u l-uniċi mezzi kienu l-posta u t-telegrammi.

Nispera li din il-kitba sservi bħala għarfien ta' grajja pjuttost tragika, bħala parti mill-istorja tal-Mellieħa, fejn persuni Mellehin garrbu n-niket u t-tigrib anki l-bogħod minn xtutna. Minn hawn insellmulhom kemm jekk mietu kif ukoll jekk għadhom magħna f'din id-dinja.

Ir-rapport tat-traġedja tal-iSkaubryn kif irrapportata fit-Times of Malta

Riferenzi:

- Attard, L.E. (1999), L-Immigrazzjoni Maltija fis-seklu Dsatax u Ghoxrin, PIN
- Bartolo D, Sammut J, Sammut J.M. (2007), Analizi Soċjo-Ekonomika u Ambjentali tal-Mellieħa . GEM-Friedrich Ebert Stiftung
- Coxhead, W.J.(2015) "MS Skaubryn 1958 " f' <http://www.freewebs.com/skaubryn/> (għe aċċessat fl-20 ta' Lulju 2016)
- Sant A.(1988), 28 ta' April 1958 il-hobz u l-helsien, SKS Times of Malta

Greystone

Bar & Restaurant

Mellieħa

153, Triq Ġorġ Borg Olivier,
Mellieħa
MLĦ 1020

Tel: +356 2152 3499
Mob: +356 9944 6621
Email: greystonepub@hotmail.com

www.imperialbandclub.com